

i: www.klassiekcircus.nl
www.klassiekcircus.hyves.nl
e: info (AT) klassiekcircus (DOT) nl

Informeert politiek en publiek

Circusdieren, feiten versus fictie

De wens op een verbod op circusdieren is die van een minderheid: Dierenrechtenactivisten en de aanhang van de Partij voor de Dieren.

"Regionale werkgroepen" van de PvdD, in feite plaatselijke afdelingen van de Vereniging van de PvdD benaderen gemeentebesturen om hun mening te uiten. Dat hebben ze in december 2009 bijvoorbeeld ook gedaan in de gemeente Tilburg. Bij die aanschrijving werd verwezen naar "schokkende beelden" die speciaal voor die aanschrijving op YouTube waren geplaatst.

De Commissie Klassiek Circus heeft die beelden voorgelegd aan meerdere deskundigen. De uitspraken dat er wonden zichtbaar zouden zijn en dat de olifant een "vreemde uitstulping" aan het lichaam zou hebben konden we makkelijk weerleggen. Die "vreemde uitstulping" was gewoon het geboortekanaal – de vagina - dat bij olifantenkoeien nu eenmaal een heel eind naar beneden kan hangen.

Een andere speler binnen de anti circusdierenlobby is "wilde dieren de tent uit". Deze organisatie heeft in het verleden vaker uitlatingen moeten aanpassen na interventie van de Commissie Klassiek Circus, omdat kon worden aangetoond dat hun uitspraken over het aangetaste welzijn van circusdieren onjuist waren.

Er is in 2008 onderzoek gedaan naar het welzijn van circusdieren. [3] Er is daarbij onderzoek verricht naar de volgende diersoorten: Kamelen, Leeuwen, Olifanten, Paarden en Tijgers (ezelsbruggetje: KLOPT).

De onderzoekers trekken in hun rapport 13 conclusies en doen 5 aanbevelingen aan de minister, en daarmee indirect aan de circussen. Geen enkele conclusie of aanbeveling wijst in de richting van een verbod op alle of bepaalde dieren in circussen.

Door tegenstanders van circusdieren, zoals de PvdD, "wilde dieren de tent uit" en andere dieractivisten, wordt maar al te graag eenzijdig en selectief geciteerd uit het bijbehorende onderzoeksrapport.

Bij alle dieren is geconstateerd dat hun gedrag anders is dan van dezelfde dieren die in de (restanten van de) vrije natuur leven. Dat kan ook niet anders. Dieren in de vrije natuur zijn voortdurend bezig met overleven. Dat betekent op zoek naar voedsel, op zoek naar paringspartners en op de vlucht voor bedreigingen die in de vrije natuur nu eenmaal aanwezig zijn.. De dieren in het circus leven onder de hoede van hun verzorgers. Waarmee de invulling van de tijd dus anders wordt.

In het circus treden geen wilde dieren op. De dieren zijn alle, in de nabijheid van de mens, in het circus of de dierentuin geboren. De mens speelt een belangrijke rol in de opvoeding van het dier. **Het mechanisme van "imprinting" maakt het mogelijk dat een dier – zonder toepassing van geweld – de mens volgt alsof het zijn of haar moederdier is.** Daarmee kan de mens dus een band opbouwen met een dier. Ongeacht of dat nu een hond of een leeuw is. [1]

De meeste dieren passen zich goed aan, aan het leven in het circus. Uitgerekend leeuwen en tijgers blijken de makkelijkste dieren. Deze dieren rusten en slapen van nature 19 uur of meer per dag. Na vele generaties te zijn geboren onder de hoede van de mens zijn volgens de leider van het onderzoek, Hans Hopster, duidelijk tekenen van aanpassing zichtbaar bij leeuwen en tijgers.

De huisvesting van dieren in het circus is ruim voldoende. Tegenstanders van circusdieren verkondigen dat de dieren permanent in "transportkooien" zouden verblijven. **Transportverblijven worden, zoals de naam reeds zegt, gebruikt voor het vervoeren van de dieren.** Het circus staat echter veel meer tijd op een plaats dan dat het onderweg is. Op de plaats worden de transportverblijven gebruikt als nachtverblijf. Leeuwen en tijgers beschikken over ruime buitenverblijven. Kamelen lopen in een paddock. **De wagens waarmee olifanten, paarden en kamelen worden vervoerd staan altijd leeg op het circusterrein of ze staan als schuilgelegenheid gekoppeld aan de paddock.** Wel is het zo dat de tijd dat de dieren rondom het transport in de wagens staan kan worden verkort door het maken van duidelijke afspraken met gemeenten en eigenaren van terreinen. Ook het aanbrengen van voorzieningen voor water en voer in de wagens wordt aanbevolen. Daarover doen de onderzoekers duidelijke aanbevelingen in het rapport.

De onderzoekers hebben in 2008 onderzoek verricht bij de circussen Herman Renz, Staatscircus van Moskou, Circus Alberto Althoff, Circus Renz-Berlin en het Belgische Benelux Circus.

De onderzoekers doen in twee rapporten aanbevelingen aan de minister.

Vanwege de intrinsieke waarde van wilde dieren, dus dieren die nog in de vrije natuur leven, is het niet goed om dieren ten behoeve van dierentuinen of circus uit het wild te vangen. Dat zou dus verboden moeten worden. De onderzoekers gaan met deze conclusie voorbij aan het feit dat het vangen van bepaalde dieren in de wildernis al vele jaren verboden is en dat de meeste circusedieren niet van wildvang stammen. Een betere conclusie zou zijn: De bestaande wildvangverboden moeten beter worden gehandhaafd en circussen mogen geen dieren afkomstig van legale en/of illegale wildvang in hun dierenbestand opnemen.

In het welzijnsrapport worden 5 aanbevelingen gedaan waarmee circussen hun dieren nog beter van dienst kunnen zijn. [3] De onderzoekers zien echter, in tegenstelling tot dierenrechtenactivisten, geen enkele reden voor een verbod op dieren in het circus. De situatie van de meeste dieren in circussen in Nederland geeft daar ook geen aanleiding toe. **Hoe dierenrechtenactivisten tot andere conclusies en aanbevelingen kunnen komen dan de onderzoekers van Wageningen Universiteit is voor ons, voor de betrokken onderzoekers en voor vele anderen een raadsel.**

De bevindingen van de onderzoekers komen in grote lijnen overeen met een eerder Brits onderzoek naar het welzijn van dieren in circussen. [2]

Uit het rapport:

"Bij vijf van de zes circussen was de gezondheids en voedingstoestand van de meeste dieren over het algemeen in orde. Er waren bij deze vijf circussen, op wat ouderdoms en andere afwijkingen na die nadere preventieve en/of verder verzorgende aandacht behoeven, geen ernstige problemen. Bij de paarden werden relatief en absoluut meer afwijkingen vastgesteld. Een flink aantal daarvan kan worden toegeschreven aan de gebruikte rassen en/of de leeftijden van de paarden, alsmede aan het feit dat er relatief goedkope dieren zijn aangekocht."

Bij één circus zijn ernstige problemen waargenomen. Dit betreft het Belgische "Benelux Circus" dat ten tijde van het onderzoek langdurig op een plaats stond opgesteld zonder buitenverblijven voor de dieren en zonder voorstellingen te geven voor het publiek. **De reden voor deze problemen is dat de eigenaar/verzorger van de dieren van dit circus terminaal ziek was en niemand anders in staat was om de wagen met leeuwen en tijgers onder zijn hoede te nemen. Dit circus bestaat inmiddels niet meer. Het is ontbonden na het overlijden van de eigenaar. De dieren zijn inmiddels elders ondergebracht en een zeer zieke leeuw is geëuthanaseerd.**

"Het optreden lijkt de dieren niet noemenswaard in hun welzijn aan te tasten. De voorstellingen zijn met 5-10 minuten per individu redelijk kort, de dieren voeren uitsluitend oefeningen uit waarbij het gevraagde gedrag onderdeel is van het normale gedragspatroon en paarden doen voornamelijk dingen die we ook in de normale dressuur kennen."

"De meeste dieren laten zich zonder problemen in de transportwagens leiden. Ondanks dat we tijdens transporten de dieren niet hebben kunnen observeren, wijst dit erop dat het transport door de dieren niet als erg aversief wordt ervaren."

"Paarden zijn in sommige circussen erg weinig buiten gezien, maar vertoonden toch weinig stereotiep gedrag. De open stalling en het optreden bieden schijnbaar voldoende afleiding en prikkels. Net als paarden werden kamelen niet altijd ruim gehuisvest, maar wel in natuurlijke groepen en met goede reproductie (=voortplanting)controle"

"De tijdsbesteding van de leeuwen deed natuurlijk aan. Het stereotiepe ijsberen kwam voornamelijk voor in anticipatie van voer. Bij de tijgers, die van nature meer behoefte aan beweging hebben, was dat ook het geval"

Alleen bij olifanten zijn bij één circus problemen geconstateerd:

*"De olifanten leden onder ondermaatse, te prikkelarme omstandigheden, niet altijd adequate voeding en een gebrek aan bewegingsvrijheid en (mogelijk) gezelschap. Ze stonden 's nachts, maar soms ook langdurig overdag, kruislings aangeketend. Dit is voor een veilig transport aan te bevelen, maar daarbuiten niet. Verveeld en gefrustreerd vertoonden ze veel stereotiep gedrag, vooral weven en slurfzwaaien. Omdat geen olifant in het circus geboren wordt, is er ook minder sprake van een **soort semi-domesticatie, zoals die wel optreedt bij leeuwen en tijgers**, die zich al generaties lang in dierentuinen en circussen voortplanten."*

"Bij de overige dieren werden geen duidelijke problemen of afwijkingen gezien"

Over olifanten:

In 2008 is er onderzoek gedaan bij zes circussen waarvan de twee onderstaande met de genoemde olifantenpopulatie:

2008	
Circus	Aantal olifanten
Herman Renz	1
Renz-Berlin	2

In 2009 waren de volgende circussen met olifanten in Nederland aanwezig:

2009	
Circus	Aantal olifanten
Herman Renz	1
Renz-Berlin	2
Moskou-Holiday	1
Belly-Wien	2
Freiwalds Menagerie Circus	1

Zou het onderzoek in 2009 hebben plaatsgevonden, dan hadden de onderzoekers andere conclusies getrokken naar aanleiding van hun bevindingen met olifanten. Vooral bij Circus Renz-Berlin stonden in 2008 de olifanten veelvuldig aangeketend. Bij de andere circussen staan de olifanten de meeste tijd in een paddock (buitenverblijf), hebben ze gezelschap van andere dieren die in de paddock aanwezig zijn, of is de verzorger langdurig bij de dieren aanwezig. **De onderzoekers concluderen terecht dat op basis van waarnemingen bij drie olifanten geen verantwoorde conclusies kunnen worden getrokken.** Al blijft er een zekere twijfel bestaan aan het welzijn van de in 2008 waargenomen olifanten. Daarom worden terecht aanbevelingen gedaan om olifanten ook tussen de optredens door bezig te houden en het vastketenen tot een minimum te beperken.

De olifanten bij de Circussen Belly-Wien, Herman Renz, Freiwalds Menagerie Circus en Moskou-Holiday staan niet aangeketend. Verder worden deze olifanten door hun eigenaren het grootste gedeelte van de dag bezig gehouden. Zie ook de reportage van RTV Utrecht over Circus Belly-Wien in Eemnes.

Naar aanleiding van de bevindingen van de onderzoekers heeft ook Circus Renz-Berlin de leefomstandigheden van de olifanten sterk verbeterd. Ook dit circus bouwt een paddock op voor de olifanten.

Er is in ons land nauwelijks draagvlak voor een verbod op circus met dieren.

- Elk jaar bezoeken ruim 1,5 miljoen mensen een circus met dieren.
- De anticircusdieren lobbyist "wilde dieren de tent uit" heeft in vijf jaar tijd ongeveer 50.000 steunbetuigingen kunnen verzameld.
- In de Tweede Kamer stemden zowel in 2008 als in 2009 slechts 44 Kamerleden voor een verbod op circus met wilde dieren
- In "wilde dieren de tent uit" participeren slechts 5 van de 90 afdelingen van de DierenBescherming.
- De Partij voor de Dieren, toch de grootste organisatie die tegen dieren in het circus is, kon in 2006 nog rekenen op 179.988 (1.83%) stemmen. In 2010 was deze partij nog maar goed voor 122.317 (1.30%) stemmen.
- Een ander minderheid zijn de dieractivisten. Hun aantal wordt geschat op enkele honderden.

Tegenover die minderheid staan ook de mensen die op www.klassiekcircus.nl de petitie tekenen voor het behoud van het circus met dieren.

Wat de tegenstanders van circusdieren wel "voor" hebben op de mensen die hun mening niet delen is dat ze hun mening heel actief uitdragen. Daarbij worden feiten en fictie vaak met elkaar verwisseld en worden incidenten gepresenteerd alsof dat de dagelijkse gang van zaken in alle circussen zou zijn.

Commissie Klassiek Circus
www.klassiekcircus.nl
CKC, 2010/07/13

Noten

[1]

HET DIERENBREIN, Bewustzijn, leergedrag, inzicht en intelligentie bij dieren
James L. Gould en Carol Grant Gould
Natuur & Techniek, Amsterdam 2000
ISBN 90-73035-58-9
Oorspronkelijke uitgave THE ANIMAL MIND
Scientific American Library, 1994

[2]

ANIMALS in CIRCUSES and ZOOS, Chiron's World?
Dr. Marthe Kiley-Worthington
Little Eco-Farms Publishing
ISBN 1-872904-02-5
De tekst is integraal gepubliceerd op: http://the-shg.org/Kiley_Worthington/index.htm

[3]

Welzijn van Dieren in reizende circussen in Nederland, Circuspraktijk in 2008
Hogeschool van Hall – Larenstein,
Wageningen University Animal Sciences Group in opdracht van ministerie LNV
www.minlnv.nl
maart 2009
De tekst van het rapport en de bijlagen is direct toegankelijk door middel van de zoekopdracht "welzijn van dieren in reizende circussen" op www.minlnv.nl

Commissie Klassiek Circus

www.klassiekcircus.nl

CKC, 2010/07/13

De Commissie Klassiek Circus is een onafhankelijk instituut dat zich ten doel stelt een aantal vooroordelen weg te nemen welke er bestaan over het klassieke circus. De commissie spreekt daarbij namens de ruim anderhalf miljoen bezoekers die jaarlijks voorstellingen van het klassieke circus bezoeken.

De meest recente bedreiging voor het klassieke circus is het vooringenomen standpunt van dieractivisten, die met verouderde informatie en onwaarheden, een verkeerd beeld schetsen van het klassieke circus. Met als enige doel het streven naar een verbod op circus met dieren.

De voorlichtingsactiviteiten van de Commissie Klassiek Circus richten zich op het algemene publiek en beleidsmakers op lokaal, regionaal en landelijk niveau.

De Commissie Klassiek Circus is zelf geen circusexploitant en ze heeft ook geen zakelijke, financiële of andere banden met circusondernemingen.